

УДК 378.147.091.313

Ю.В. Бадюк, Київ, Україна / Y. Baduk, Kyiv, Ukraine

ФОРМУВАННЯ КЛЮЧОВИХ КОМПЕТЕНЦІЙ СТУДЕНТІВ У ПРОЕКТНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ

Анотація. У статті розглянута організація проектної діяльності студентів, побудова та впровадження методу проектів, інтеграції його з інформаційно-комунікаційними технологіями. Розглянуті основні способи діяльності в процесі формування ключових компетенцій у проектній діяльності студентів. Особлива увага приділена роботі студентів у Веб-квестах та Блог-квестах, що надають можливість інтерактивного спілкування, розгляд і захист власних пропозицій у розв'язанні проблеми, користуючись джерелами Інтернет. Особлива увага приділяється розвитку самостійного мислення і роботи студентів. Наведене вище, сприятиме формуванню ключових компетенцій у процесі проектної діяльності.

Ключові слова: Блог-квест, Веб-квест, ключові компетенції, проектна діяльність, проблемна ситуація, способи діяльності.

Annotation. The article describes the organization of design activity of students, construction and use of a method of projects, its integration with information and communication technologies. The basic modes of activity in the formation of core competencies in design activity of students. Particular attention is given to the students in the WebQuest and Blog-quests that will enable interactive communication, consideration and protection of their own proposals to solve the problem by using Internet sources. Particular attention is paid to the development of independent thinking and working students. The above contributes to the formation of key competencies in project activities.

Key words: Blog, Quest, Quest Web, core competencies, project work, problem situation, ways of working.

Постановка проблеми. Сучасні соціально-економічні умови вимагають від майбутнього фахівця підготовленості до самостійного життя, що пов'язане з майбутньою трудовою діяльністю. Розв'язати об'єктивно наявну потребу у формуванні комунікативності, здатності до самоосвіти, роботи з різними джерелами інформації, здатності розв'язувати різні проблеми, відстоювати власну точку зору, творчий підхід до справи – важливе завдання будь-якого навчального закладу. Отже, формування ключових компетенцій і компетентності є одним із пріоритетних завдань ВНЗ, що може розв'язуватися в процесі проектної діяльності.

Аналіз попередніх досліджень свідчить, що проблемі використання педагогічних технологій присвячені праці: В. Безпалька, Р. Гуревича, Г. Селевка, а також у працях, в яких акцентується увага на формуванні ключових компетенцій, проектних технологій присвячені дослідження: Дж. Равена, Р. Гуревича, І. Зимньої, М. Кадемїї, Є. Полат та ін.

Мета статті полягає в розгляді організації проектної діяльності студентів, інтеграції методу проектів з ІКТ та формування ключових компетенцій у цьому процесі.

Виклад основного матеріалу. Освітні технології, котрі розв'язують проблему формування ключових компетенцій, передбачають, що студент є суб'єктом власної діяльності, змінює систему взаємовідношень «викладач-студент». Зокрема, студент:

- визначає мету діяльності; викладач лише допомагає йому в цьому;
- одержує нові знання; викладач лише рекомендує джерела знань;

- здійснює експеримент; викладач розкриває можливості, форми і методи експерименту, допомагає в організації пізнавальної діяльності;

- вибирає, а викладач сприяє прогнозуванню результатів вибору;

- активний, викладач створює умови щодо прояву активності;

- є суб'єктом навчання, викладач – партнером;

- несе відповідальність за результати власної діяльності; викладач допомагає оцінити одержані результати.

У процесі проектної діяльності студент одержує можливість виявляти проблеми, трансформувати їх у цілі і завдання; спрямовувати інших на їх реалізацію, орієнтуватися у величезних потоках інформації, розробляти алгоритм досягнення мети і забезпечувати їхню реалізацію.

Ефективність формування ключових компетенцій студентів підвищиться, якщо:

- проектна діяльність здійснюється таким чином, що підсилюється роль студента в управлінні власним процесом розв'язання проблеми;

- використовується комплекс педагогічних засобів, що забезпечують формування інформаційної, комунікативної, рефлексивної компетенцій у розв'язанні проблем;

- включає широке коло видів і сфер практичної діяльності з предметів за фахом, створюючи умови для професійних пошуків.

Проектна діяльність за дидактичною сутністю націлена на формування здібностей, що дозволяють ефективно діяти в реальних життєвих ситуаціях.

Метод проектів, за визначенням Є. Полат, – це

спосіб досягнення дидактичної мети через детальну розробку проблеми, що має завершитися реальним практичним результатом, котрий оформлений тим чи іншим способом [2, с. 66].

Метод проектів як педагогічна технологія не передбачає жорсткої алгоритмізації дій, але потребує наслідування логіки та принципам діяльності.

Розглянемо далі етапи роботи над проектом.

1. Пошуковий	– моделювання ситуації; – аналіз ситуації; – визначення і аналіз проблеми	– аналіз інформації; – аналіз потреби в інформації; – збір і вивчення інформації.
2. Аналітичний	– постановка мети проекту; – визначення завдань проекту; – визначення способу вирішення проблеми; – аналіз ризиків; – складання плану реалізації проекту: покрокове планування робіт;	– аналіз ресурсів; – планування продукту; – аналіз інформації, визначення потреби в інформації; – збір і вивчення інформації.
3. Практичний	– використання плану робіт; – поточний контроль.	
4. Презентаційний	– попередня оцінка продукту; – планування презентацій і підготовка презентаційних матеріалів; – презентація продукту.	
5. Контрольний	– аналіз результатів виконання проекту; – оцінка продукту; – оцінка просування.	

Джерелом активності студента є проблема. Тому проектна діяльність, в основі якої лежить проблема, створює природне середовище для формування ключових компетенцій.

Проблема має виникати з потреб і досвіду самих студентів, носити особистісно-значимий характер. У процесі викладання певних дисциплін використовуються завдання з розвитку здібностей бачити проблему. Це опис реальних ситуацій, ілюстрацій, фотографії життєвих ситуацій для розвитку здібностей розпізнавати проблеми і потреби.

На заняттях здійснюється висування та відпрацювання ідей, у цьому процесі здійснюється розблокування творчого потенціалу студента. Важливим є використання на заняттях завдань з розвитку вмінь працювати з різними джерелами інформації.

Важливим є розвиток комунікативної компетентності, що формується під час тренінгів групової роботи, під час виконання групових проектів на основі самостійного пошуку інформації, аргументів і доведення в розв'язках, залучення необхідних ресурсів, рефлексії на кожному етапі виконання проекту і групової діяльності в цілому.

Розглянемо алгоритм виконання проекту.

Рис. 1. Алгоритм виконання проекту

У процесі включення студентів у вище перераховані етапи проектної діяльності важливо створювати такі умови:

- взаємодія викладача і студентів;
- супровід діяльності студента шляхом консультування;
- організація групової взаємодії студентів у процесі спілкування;
- створення ситуацій вільного вибору студентами способів діяльності;

– віра у потенційні можливості студента, порівняння досягнень студентів.

У всьому світі нині для студентів набуває пріоритетного значення використання Інтернет у навчанні та безпосередньо у проектній діяльності. Використання E-mail, Telnet, Newsgroups, Hypertext, Multimedia, Hypermedia, Skype, Блогів, Google-документів надає можливість інтерактивного спілкування всіх користувачів, що і зумовлює їх використання під час взаємодії викладача з навчальною аудиторією.

Значної популярності в навчальному процесі набрало використання проектної технології Веб-квест та Блог-квест.

Освітній Веб-квест – сторінки з певної теми на освітніх сайтах, що поєднані гіперпосиланнями з сторінками з інших сайтів у Всесвітній павутині.

Інтеграція технологій Блог та Веб-квест зумовили появу технологій Блог-квест, що дає можливість здійснювати спілкування, обговорення та захист власних пропозицій у проекті, що розглядається [1, с. 301].

Для прикладу наведемо Веб-квести викладачів англійської мови на теми: «Let's celebrate Christmas together», «Composer webquest», «Best Things to Do in New York City», «Journey to Toronto», «Rescue vehicles and equipment», «Fire Extinguishers», «Forest Fires», «Man-made Disasters», «Natural Disasters», «Sports and games», «Learning alphabet», «British English vs American English», «Different Means of Travel», «My solar system», «USA», «Драматизація в навчанні англійської мови», «Where does the Mystery Live», «British Royal Ballet», «The Greatest Worlds Buildings», «The UK: The four countries», «A trip to England», «The Peculiarities of Dicken's Works», «Washington Irving», «Ireland», «British Theatre», «Save the planet». Наприклад, з теми: «A trip to England» (рис. 2).

У Веб-квесті розміщена вхідна анкета учасника проекту, що дає можливість з'ясувати вихідні положення учасника (анкетування здійснюється на Google-диску). Наприкінці проекту пропонується Блог, в якому кожний учасник проекту має можливість узяти участь у самому проекті, а також здійснити спілкування за допомогою Skype в он-лайн режимі, а також надіслати власні коментарі.

Для прикладу наведемо Блог-квест (рис. 3), на якому розміщені Веб-квести з підготовки майбутніх учителів гуманітарних спеціальностей.

Наведений Блог-квест містить Веб-квести:

з німецької мови на теми: «Algoritmus: Schulprojekte fur Web-quest», «Warum sind Sie Lehrergeworden?», «Schul – und Lehrjahre», «Warum Berlin?», «Deutsche Essgewohnheiten», «Deutsche Küche», «Kulinarische Beruf», «Weihnachten in Deutschland», «Karnaval in Deutschland», «Advent in Deutschland», «Logarithmen», «Ball, Spitze, Walze, Saule, Block, Ziegel...», «Autoindustrie in Deutschland», «Bildungssystem in Deutschland», «Das Oktoberfest»,

«Das politische system Deutschlands», «Eine Reise durch Baden-Wurttemberg», «Kinder dieser Welt», «Was kennst du uber Bayern?», «Die Sterne von Deutschland», «Warum ich lerne Deutsch», «Jugend und ihre Kultur», «Reise durch Bayern»;

– з української літератури на теми: «Міщанство й українізація в комедії М. Куліша «Мина Мазайло», «Обережно ! Ми втрачаємо мову», «Роль ІКТ у вивченні біографії М. Хвильового», «Особливості мовлення у телеефірі», «Жінка у творчості О. Кобилянської», «Творчість Павла Тичини», «Творчість Олеса Гончара», «Творчість Юрія Яновського», «Літературна карта», «Біблія на уроках української літератури», «Використання мультимедійних технологій у вивченні творчості Івана Франка», «Використання мультимедійних технологій у вивченні творчості Григора Тютюника»;

– з народознавства на теми: «Два кольори», «Два кольори», «Кольори життя»; з історії на теми: «Танкобудування в Німеччині, минуле і сьогодення», «Історія Подільського села від найдавніших часів до сьогодення», «Цивілізація епохи Середньовіччя», «Законодавчий кодекс стародавнього Вавилону»;

– з історії на теми: Веб-квест «Танкобудування в Німеччині, минуле і сьогодення», «Історія Подільського села від найдавніших часів до сьогодення», «Цивілізація епохи Середньовіччя», «Законодавчий кодекс стародавнього Вавилону».

Робота у Блог-квесті будується на основі джерел з Інтернету, за якими необхідно знайти відповіді на поставлену проблему, що відображається у вступі і має продовження в розв'язанні відповідних завдань, котрі розташовані на сайті справа в блозі за вимогами і структурою Веб-квесту.

Кожний має можливість розмістити свої запитання, побажання, критичні зауваження в коментарях або за допомогою програми «Скуре» спілкуватися в онлайн режимі, відсилаючи свої напрацювання за допомогою електронної пошти. Ураховуємо той факт, що нині всі студенти мають базові навички читання і запису текстової інформації, вміють із нею працювати та використовувати технологію Блог-квест у будь-якому навчальному закладі.

Використання Блог-квестів не прив'язується до конкретного предмету і може бути використано в будь-якій галузі. Крім того, технологія Веб-квесту підходить для міждисциплінарного навчання, навчання дітей і дорослих, особливо для вчителів.

Блог-квест використовується в процесі колективної роботи, під час якої значна увага приділяється самостійній роботі, роботі в групах з використанням онлайн-спілкування, маючи доступ до www, одержується можливість працювати з будь-якого місця і в будь-який час.

Використання сервісів Інтернет, здійснення навчання у практичній діяльності, інтерактивного

навчання на основі Веб-квест та Блог-квест сприяє підготовці компетентного фахівця, формуючи такі компетенції: технічну, інформаційну, комунікаційну, мовленнєву, культурологічну, соціальну. Це, в свою чергу, впливає на формування навичок самостійного пошуку розв'язання поставленої проблеми, її представлення та відповідальності кожного учасника за прийняте рішення, інтеграцію знань, набутих у процесі навчання. Робота з удосконалення методики, що сприяє формуванню ключових компетенцій у процесі проектної діяльності.

Висновок. Ми констатували, що проектна

діяльність створює дидактичні і психологічні умови осмислення учіння, забезпечує включення в неї студентів, викладачів.

Специфіка ключових компетенцій як засобів з перетворення інформації, матеріалів полягає в тому, що вони формуються і проявляються лише в діяльності з розв'язання особистісно і соціально значимих проблем, а також формує ключові компетенції, що є необхідним засобом, котрий забезпечує здатність студентів будувати власні життєві стратегії, приймати рішення, адаптацію в соціумі.

Рис. 2. Головна Веб-сторінка проекту «A trip to England»

Рис. 3. Блог-квест «Підготовка майбутніх учителів гуманітарних спеціальностей»

Веб-квест

А мені завжди чогось не вистачає,
зимою - літа, восени - весни!

Головна
Вступ
Цілі
Завдання
Порядок роботи
Ролі
Оцінка
Джерела
Висновок
Рефлексія

«Перш ніж говорити про благо задоволення потреб,
треба вирішити, які потреби становлять благо».
Л. Н. Толстой

Перегляньте відео:
<https://docs.google.com/open?id=0B87T3Z3zG2kYThkYWNiY2MhZUxY00NWRkLTlmMGOtOTVlZDQzODhOTW>
Кожна людина вже народжується з потребами.
З ростом людини ростуть і вони. Все життя людини націлене на задоволення власних потреб.
Потреби бувають різні: раціональні та нерациональні, природні і протиприродні, розумні і

Рис. 4. Веб-квест з психології на тему «А мені завжди чогось не вистачає, зимою – літа, восени – весни!»

Література:

1. Гуревич Р. С. Інноваційні технології навчання в умовах інформатизації освіти / Р. С. Гуревич, М. М. Козяр, М. Ю. Кадемія, Л. С. Шевченко ; за ред. члена-кор. НАПН України Р. С. Гуревича. – ЛДУБЖД, 2015. – 396 с.
2. Новые педагогические и информационные технологии в системе образования : Учеб. пособие для студ. пед. ВУЗов и системы повыш. квалиф. пед. кадров / Е. С. Полат, М. Ю. Бухаркина, М. В. Моисеева, А. Е. Петров ; Под ред. Е. С. Полат, – 3-е изд., стер. – М.: Издательский центр «Академия», 2005 – 272 с.
3. Гуревич Р. С. Інформаційно-комунікаційні технології в професійній освіті майбутніх фахівців / Р. С. Гуревич, М. Ю. Кадемія, М. М. Козяр ; за ред. член-кор. НАПН України Гуревича Р. С. – Львів : ЛДУ БЖД, 2015, – 377 с.
4. Інноваційні технології навчання в умовах інформатизації освіти / Р. С. Гуревич, М. Ю. Кадемія, М. М. Козяр, Л. С. Шевченко ; за ред. член-кор. НАПН України Гуревича Р. С. – Львів : ЛДУ БЖД, 2015, – 396 с.